

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.		
Fél évre . . . 5	Fél évre . . . 8		
Negyed évre . . 2	Negyed évre . . 4		
Egy óra 1	Egy óra 1		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **HJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

A vármegyei tisztújítás és a megyei függetlenségi párt.

A megyei függetlenségi párt megalakulása nevezetes eseménnyel fűződik egybe. Midőn Hajdúvármegyében megalakult a megyei függetlenségi párt, ugyanakkor bukott el a 18 évig tartó korrupciós rendszer bálványa, Dégenfeld József gróf nyugalmazott főispán. Nem az ujonnan alakult, a kezdet nehézségeivel lelkesen küzdő párt érdeme ugyan, hogy megbukott a főispán, de a nevezetes és örvendetes esemény a jövőre, mintegy biztató jelként ragyog a párt előtt. Biztat arra, hogy ne csüggedjen, — tartson ki megkezdett útján e párt. Az Urunk Isten sem egy nap alatt teremtette a világot, a pártnak is kitartóan munkálkodni kell, hogy a siker gyümölcseit élvezhesse, törekvéseit megvalósíthassa, eszményeinek diadalt szerezzen a vármegye házában a falain belül is, honnét idáig e tiszta független vármegyét a legerőszakosabb érdeklődéssel nyomták és sanyargatták.

Igaz ugyan, hogy e vármegyei polip rendszernek a koronája lehullott és Dégenfeld József gróf nyugalmazott főispán már csak vendég a vármegye házában az és utódjául kijelölt férfiú iránt nagy a bizodalom, de ez nem ok arra,

hogy a vármegyei függetlenségi párt hüvelybe rejtse alig kihuzott kardját.

A rendszernek a mozgató lelke ugyan kiszorult a megyeházából, de örökségül visszahagyta a bűneit, a melyek röpiratban is szellőztetve lettek és amelyeket eloszlatni, balszamoszni, vagy ha oly mérgesek a sebek, kiégetni az új főispán, az új tisztikar és a vármegyei bizottság egyik első feladatát fogja képezni és itt a vármegyei ellenzékre is szép feladat vár.

Ámde a vármegye intéző szerve a tisztikar, E tisztikar javarésze ellen nem is emeltek kifogást eddig, ha csak azt nem, hogy erősen atyafiságos testület, kívánatos volna tehát ebbe a testületbe friss vért vinni be. Ez bizony szerény óhaj, nem oly világfelforgató törekvés, milyent e pártnak még megalakulása első percében tulajdonítottak és mint, a tegnap délután megtartott értekezleten tapasztaltuk, ilyen utoljára maradván a pártszervezése, demonstrálásnál alig végez jelesebb szerepet a közelgő tisztújításon a vármegyei ellenzék; mely általánosságban a régi tisztikar újra választásában megnyugszik, sőt például nagy részben lelkesen csatlakozik Orosz Sándor vármegyei első aljegyzőnek az újavárosi járás főszolgabirájával való megválasztásához; ámde szentelt víz

és tömjén még sem tarthatja fel e pártot, érezi, hogy cselekednie kell. Ezért hagyott fel két „nyílt kérdést“ a pályázati kérvények beérkezéséig és tudomásul vételéig és pedig az alispáni és tiszti ügyész állásoknál.

Rásó Gyula alispán már elérett ember és noha a vármegyei bizottság zöme — legalább ezidőszerint — továbbmaradása mellett nyilatkozik, a tény az, hogy már ő erősen nyugdíj-képes, a bukott rendszerrel is összecsontosodott, a maga részére a vármegyét is eléggé igénybe vette már, tehát maradása a vármegye új rendjével ellentétes és ha nem sikerül is az alispánságból kibuktatni őt, de a vármegyei függetlenség kötései ennek a vármegyei tisztújításon kifejezést adni. És pedig ez állásnál vagy a szavazástól való tartózkodása által vagy pedig ellenjelölt állításával, a mi, hiszszük, nem is marad el; a mennyiben Szinay Gyula volt országos képviselőt, Hajdúvármegye egykori főügyészét, pártunk régi érdemes tagját ajánlotta, az értekezletnek, az alispánságra több böszörményi megyebizottsági tag.

És szerintünk Szinay Gyulának meg kell hozni a párt érdekében ezt az áldozatot, hogy pályázati kérvényét mielőbb benyújtsa.

Szinay Gyula kiváló képességű, a

Három pályamunka.

— A debreczeni ipartestületi hitelszövetkezeti üzlet-rész pályázata. —

E hó 15-én — vasárnap — nyílt meg a helybeli ipartestület által rendezett „karácsonyi kiállítás.“ A meglepően szép, eredményes és tanulságos kiállítás, a múlt évhez képest oly haladást mutat, minőt vidéki városaink — ez idő szerint — aligba lennének képesek felmutatni. Teljes önérettel lehetünk büszkék városunk ezen törekvő és tehetséges iparosaira, a kik a kiállításban bemutatott produktumokkal megmutatták azt, hogy a kis iparos is képes oly dolgokat előállítani, melyek előtt a legélesebb kritikus is levett kalappal állhat meg.

Mielőtt azonban a kiállítás tárgyait tüzetesen leírniok illetve ismertetőnk, három munka elbírálásán kezdjük el ismertetésünket, melyek mint pályamunkák és hivataluknál fogva nem 10—20, hanem 50 sőt adja az ég századokra is megmaradnak, mindenesetre ezidőszerint a legérdekesebbek; mert megvagyunk győződve, hogy a pályázók egyikét sem az vezette, hogy a 20 k. elnyerje, hanem a pályamunkák maradan-

dóságában gyökerező dicsőség, a mit am biztiosz embernek csak 20 koronával helyettesíteni nem lehet.

A három pályamunka felőli őszinte bírálatunk a következő:

A „Keserű a borostyánfa levele“ jellegű terv összbemomása a nézőre. Legyen az laikus, vagy szakértő — semmi vonzerővel nem hat, mert nem eredeti, hanem teljesen a megszokott gyászjelentések sablonos kereteit tárja elénk, de ettől eltekintve megbocsáthatatlan hibája az, hogy nem felelt meg a pályázati hirdetésben kitelt azon határozott óhajtatásnak, hogy a tervezet teljesen eredeti magyar stíl legyen, mert van rajta innen onnan összeszedett görög, román, egy kevés reneszansz díszítés is, a mi kevés magyar van benne az meg nem eredeti, hanem össze van keverve román és reneszansz motívumokkal, a miért egyik stíl-faj sem domborodhat ki az egész munkán.

A sablonos keretekkel végezve áttérünk a tervezet emblémájára?? mely hivatalva lenne az ipart és az azzal foglalkozókat jellemezni. A fő alak Madách „Ember tragédiájának“ azon illusztrációjára emlé-

keztet, a hol a mesztelen Ádám testét panyókára vetett állatbőr fedé, (a tervezeten ezt egy darabka lepel helyettesíti) s botjára támaszkodva (a tervezeten a bot helyett egy kalapács van a gyengén ruházódó kezébe adva) bámul a szemibe. A főalak előtt egy ülő, egy fogaskerek és 3 könyv jelképezi az igazi összes foglalkozásokat. A főalak felé egy meztelen kis gyermek szalad baljában papirtekercsesel, jobbában feltartott babér koszorúval. A háttérben az állítólagos munkás alak jobb keze felől egy sötét hegy lába, háta megett a távolban füstölgő gyárak kéményei, melyek hogy nagy munkába vannak, bizonyítja a haragos sötét égboltozat, melyből csak még Jupiter hiányzik az ő villámaival. Hogy e tervezet nem eredeti, mutatja a munkás alakot jelképezni akaró félmeztelen buskomorságba esett esetlen alak mely copia összes dekoratíumaival együtt, nem képes a felirat nélkül annak a papírlapnak hivatását és célját elmondani. Am fogadjuk el — munkás alakjában az iparágak összes emblémáját, de alig ha elhitteti velünk azt, hogy a magyar ipar annyira pörére volna vetkeztetve, minden mostohasága mellett mint azt ő elénkbe állítja. Az emblema nem fejezi ki a szövetkezés, a tö-

közigazgatásban otthonos, javakorbeli, erős munkabíró férfi, a kinek függetlensége mellett képessége, jelleme olyan, hogy hivatottá tessék az ellenzéki vármegye alispáni székének a betöltésére. Szinay Gyula volt már e megyének főhivatalnok, és onnet éppen a független elveinek a meg nem tagadása miatt üldözte ki az immár nyugalmazott főispán.

Kötelessége tehát a vármegyei függetlenségi pártnak, ha hogy — Szinay Gyula pályázik — a párt elvárja tőle — őt támogatni, mellette szavazni és ezuton is kitejezést adni annak, hogy az új rendszer munkabíró új embert követel az alispáni székbe. Elveink becsületéért félre kell tehát tenni minden mellékérdeket.

A másik nyílt kérdése a vármegyei függetlenségi pártnak a tisztí ügyészi állás betöltése. Ezen helyre egy mind képzettségénél mind jelleménél fogva jeles tehetségű fiatal ügyvédet hoztak szóba és ajánlottak: dr. Király Péter debreczeni ügyvédet, a kinek minden kelléke meg van arra, hogy az ügyészi állást betöltse. A jelenlegi tisztí ügyészben nem nyert megválasztásával a vármegye, így nem is veszíthet. Ha tehát dr. Király Péter pályázik, a mint hisszük is, hogy pályázni fog, akkor minekünk ez állásnál is fel kell vennünk a harcot, még ha leszavaztatunk is. A jövő sikeresebb küzdéseink utját csak is

így készíthetjük elő. És az is igaz, hogy a tétovázás, az elodázás és a szertehuzás gyilkosa a sikereknek és a ki nem vet, az nem is arathat, már pedig a mi munkánk a magvetők munkája.

Ifjabb Móríz Pál.

Személyes érdek és a magyar kormány politika.

A társadalom minden életnyilvánulásának leghatalmasabb rugóit az ugynevezett személyes érdekek képezik. Az ifjú azért küzd, fáradozik, dolgozik, hogy elsősorban a saját énjét kiséghesse a tucsat emberek hétköznapi szürkéségéből egy magasabb színvonalra, egy ambiciozusabb nívaura, a hol többen látják, többen ismerik, többen szeretik vagy gyűlölik, kiki a maga módja szerint. A megállapodott gondolkozású és élettapasztalatokban gazdagabb férfi azért iparkodik összekötetéseinek, befolyásának, szellemi erkölcsi súlyának és egyéniségének minden hasznavehetőségét értékesíteni, hogy személyes érdekeit ezáltal más ellenérdekek ártalmas befolyása ellen megoltalmazhassa. Az öregeknek érdekeik a zavartalan jólét és nyugalom, ez az ő tisztos vénkoruk — öszi-rózsája.

Egyszóval személyes érdek és személyes érdek minden időszakában az életnek, minden csapásán az emberi elhivatásnak, minden mozzanatában az emberi életnyilvánulásnak. Vajjon mennyiben helyes és mennyiben helytelen az, hogy reánk emberekre a személyes érdekek ápolása, az önszeretnek hatalmas ösztöne olyan elhatározó súlyllyal nehezedik.

alkalmazásával tervezte meg munkáját, a mely bár egyszerű, de ami fő, a maga egyszerűségében minden felirat nélkül beszél s így sikerült munka is.

Hir szerint ez a munka mellözve lett, de ha igaz is ez a hír, tervezője ne restelje a bukást, mert ez oly sablonszerű copival szemben, mint a nyertes, dicsőség.

A harmadik pályamunka jelígeje: Neveljünk magyar ipart.

A mű igen egyszerű, melyek megalakításához semmi tervezni tudó képesség nem szükséges. A lap utolsó jobb sarkában fel és balra szaladó kettős tört keret sarkába egy pár füstölő kéményű gyár van skier-szerűleg oda dobva, mely alatt babérleveles ág, s ez alatt a felirat van: Magyar ipar. Ebben az egész műben magyar a felirat és jelíge, de hogy mi benne a magyar styl? Azt minden kutatásunk dacára nem találtuk fel, ép ezért nem is foglalkozhatunk vele bővebben.

Ime a három pályamunka, mely talán el van bírálva, de hogy kié a babér? azt nem tudjuk. Volna egy szavunk az ipartestület elnökségehez, ha meg szívelné, nevezetesen az, hogy ha már kiállította azokat, hallgassa meg a nagy közönség véleményét is, és pedig oly formán, hogy mindenki, a ki a kiállítást megtekinti, szavazzon azon az iv papíron mely a pályamunkák mellé lenne teendő, az által, hogy melyik tetszik neki, a mellé kitett papírra aláírja a nevét.

Az üzlet-rész közkinces lesz, értékénél fogva közforgalmi tárgyat is képez, hadd nyilatkozzék tehát az a közönség is, valjon melyiket szeretné művészi tekintetben is a láda fiába őrizni?

Figyelő.

Helyes és üdvös a személyes érdekek nagy befolyása mindnyájunk sorsára, a mig az meg nem sérti azt az arany szabályt: „suum quique tribuere, nomen laedere, honeste vivere.“ De ha a személyes érdekek hajhászata, az önszeretet ösztöne elfajul, és az egyén mint ilyen mások megrontásával építi fel a maga jólétét, — aztán mindent magának és magáért, — ez semmit másnak és másért... ez már a személyes ambíció elvetemültségét és az egyéni érvényesülés bűnös túltengését jelenti. Így van ez a nemzetközi nagy személyek, az országok és birodalmak életében is.

A személyes érdekek, mint egyéni tevékenység rugójának csak addig és annyiban lehet tiszteletre méltó szerepe, a mig másokra együttvéve több jó származik abból, mint az illető egyénre kizárólag. Épen ez képezi az egyéni önszeretet kritériumát, — ez biztosíthat annak erkölcsi létjogosultságát... És most menjünk tovább egy lépéssel.

A mint az egyéni tevékenység sorsára — épen úgy a társadalmi és az állami életnyilvánulások sorsára is döntő befolyással bír a fentebb érintett erkölcsi szempont... Térjünk át a politikára.

Mit köszönhet a magyar hazá, mit köszönhet a magyar nemzet az 1867-iki ugynevezett kiegyezési törvényeknek és ugynevezett közösügyeknek... Nemelyek szerint: nagyon sokat... mások szerint: keveset — sokan meg úgy tartják, hogy épen semmit. Én még tovább megyek, azt állítom hogy „sokk a l, n a g y o n s o k k a l k e v e s e b b e t a s e m m i n é l.“

Ez a semminél is kevesebb valami, a vagyoni agyonszegegyedés és erkölcsi alácsúlyedés, a melynek szörnyű posványába szerecséttlen hazánk jutott.

A világ előtt egyszerűen nem létezőnk: és mégis azt merjük mondani, hogy „nagy hatalom“ vagyunk. Nincs hadseregünk (mert a hazánkat megszállva tartó „osztrák hadsereg“, Ausztriáé és nem a miénk!) mégis milliókat fizetünk hadsereg szükségletek címén; nincs külképviseletünk, még is fizetjük a külképviselet szörnyű költségeit; nincs önálló háztartásunk, nincs országos vámsorompónk; mégis a magyar állam personalis uniójáról beszélünk... És mindez, miért nincs? Mert nem akarjuk. És miért nem akarjuk? Mindenki tudja, hogy azért mert, Ausztriának nemzetközi személyes érdekei követelik tőlünk ezt. De minthogy ez kellemetlenül hangzik hát azzal amitük magunkat, hogy nem akarunk többek lenni, mint a mik vagyunk, mert nem engedni ezt a mi nagyhatalmi állásunk...

Ha valahol Magyarországon kívül mind-ezt a valósághoz híven így elbeszélne egy becsületes magyar publicista és azután egy szóval is azt merné vitatni, hogy Magyarország független ország vagyis állam: az illetőt menthetetlenül kényszer zubbonyba öltöztetnék és az örültek házába szállítanák. Ime ez a mi magyar kormánypolitikánk élhető photographija.

Dr. Király Péter.

„Augiasz istállója“.

Ezt a legkevésbé sem aethetikus címet viseli a Hazánk vasárnapi számában foglalt cikk egy bekezdése, amely a torontali állapotokról szól. Ezen állapotokat még sötétebb színben tünteti fel az alább következő tudósítás, melyet Nagybecskerekéről kapott nevezett lap. — A tudósítás így szól:

Az utóbbi időben oly szomorú hírhedt-

mörülés jellegét sem, a mi pedig főhíba, mert a pályázat célja azt hisszük az volt, hogy a kisiparosok tömörülése is kitejezést nyerjen és pedig a diszitményben s nem a mozaikos feliratban.

E pályamunka leone hír szerint a nyertes, ám legyen, az nem a mi dolgunk, de ha már magyart kívántak, kár volt a semmi styl fajt, fel nem tüntető munkát jutalmazni, mert abban csak egy van tiszta magyar s ez a jelíge, a mi szintén nem a tervező érdeme.

A második pályamunka jelígeje: Csak magyart és magyarost! Magyar iparral hódítsuk meg Magyarországot!

E pályamunka tervezője — vesztére — eltért az annyira divatos sablonszerűségről, a keretes rendszertől és első helyen is a pályázati feltétel azon kívánalmának akart megfelelni, hogy az legyen magyar stylű, a mit az által oldott meg — nézetünk szerint igen szépen — hogy a secessziós száznak megfelelően egy balról-jobbra áthajló teljesen magyar motívumokat magában foglaló virág girlandot rajzolt, mely az üzletrész bal és felső oldalát szegélyezi. — E virág girland épen magyaros motívumainak egyszerűsége által hat igen kedvező en. — A jobb és alsó oldalát az üzletrésznek a szövetkezetet alapító iparosokat jellemző foglalkozási eszközeiknek omblemái foglalják el, mintegy beszélve arról, hogy e kis papír az ezekkel foglalkozók szövetségét jelenti.

A tervezet közepét összefont betűkből e felirat „üzletrész“ elől is 50 k. hátul is 50 k. — jelzéssel foglalja el.

E pályamunka tervezője teljesen eredeti elfogás után és eredeti magyar motívumok

ségre szert tett Torontálvármegyében, e megye belügyeinek vizsgálására Kaffka László miniszteri tanácsos vezetése alatt kiküldött bizottság oly zilált közigazgatási állapotokat talált, hogy itt a legnagyobb aggodalommal tölt el mindenkit a decz. 16 ára kitűzött megyei tisztújítás sorsa. A vizsgáló bizottság e megye 13 szolgabírói járása közül eddig négyet vizsgált meg s e vizsgálat eredménye az, hogy az egyik járásban a főszolgabíró felfüggesztette, a másikban elrendelte a főbíró ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot, a harmadik főszolgabíró már felfüggesztve találta. Ha a hátralevő 9 kerületben is a vizsgálat eredménye ily arányú felfüggesztés lesz, úgy a megyei restauráció dacára alig lesz néhány járásnak is vezető feje.

Nagyméltóságú

Szell Kálmán
miniszterelnök urnak

Budapesten.

Torontál vármegye tisztújító közgyűlése holnapra tüzetelt ki. A betöltendő ötszázötven állásokról számavavehető pályázók nagyrészt olyanok, kik eddig viseltek hivatalos Mint-hogy azonban a nagyméltóságod által Kaffka László miniszteri tanácsos ur vezetése alatt kiküldött bizottság vármegyénkben oly zilált közigazgatási állapotokat talált, hogy már több főszolgabíró fel kellett függesztenie és más tisztviselők ellen is vizsgálatot elrendelni s minthogy nem tudható, hogy a bizottság további működésében nem-e egyéb fegyelmi eljárások elrendelésének szüksége is be fog következni, a felfüggesztések és fegyelmi vizsgálatok okait különben sem ismerő választó közönség azon szomorú helyzetbe jutott, hogy törvényszerint képesített vagy legalább is megbízható tisztviselőt a legfőbbállásra megnyugvással egyáltalán nem választhat. Kérjük tehát nagyméltóságodat, méltóztassék a vármegyénkben meg-ejtendő tisztújítást a kiküldött bizottság eljárásának befejezéséig táviratilag elhalasztani.

Számos torontálvármegyei bizottsági tag megbízásából.

Dr. Várady Imre,
megyebizottsági tag.

Ezzel kapcsolatban jelentik Nagy Becskerekről:

Ma délelőtt volt Torontálmegyének tisztújító közgyűlése Ronay főispán elnöke alatt. A közgyűlésre 500 bizottsági tag jelent meg, ami szokatlanul nagy szám s először jelentkezett a mintegy 150 főnyi ellenzék. A közgyűlés elején nagy szenzációt keltett az a hír, hogy a Kaffka min. tanácsos által felfüggesztett Kajtár Jenő, kire a takarékpénztári igazgatóval együtt elkövetett sikkasztás bizonyult, öngyilkossá lett. Kajtár nagy szerepet játszott a megyei életben, előkelő összeköttetései voltak. Aspirált a főjegyzőségre s meg is választják, ha ez nem történik vele.

Alispánná újlag Delimanovics Lajost választották meg közfelkiáltással. Ez egyenesen a főispán ellen irányuló bizalmatlanság, mivel Ronay nem rég egy bizalmas értekezletén úgy nyilatkozott róla, mint aki hanyag és bizalmatlan. Titkos célja az volt, hogy sógora, Jankó Ágost választassék meg.

Ronay ez újabb erőszakos fellépése az ellenzékét arra indította, hogy minél jobban tüntessen Ronay ellen. A főjegyzői állásra a főispán jelöltje Riess Jakab volt. míg a megye bizalma Vinczehidyt aljegyzőben öszpontosult.

A főispáni gárda minden eszközt felhasználta, hogy újabb kudarc ne érje, azonban hasztalan, Vinczehidyt 216 szóval 180 ellenében megválasztott.

Szóval a hírhedt Torontál-vármegyében folyamatban van a tisztulási folyamat, a mely a Tiszák másik hírhedt főispánjának, Ronay Jenőnek a bukását is megérleli.

A városi husáru csarnok kalitkái.

(Debreczen botrány piacza.)

A Debreczen városi gazdalkodási rendszer újabb jeles esetéről vonjuk félre a leplet. Itéletet nem fűzünk hozzá; az elfogulatlanok, az érdeken kívül állók józan ítéletét anélkül is kihívja ez az eset. És hogy, ha tűrhető, meddig tűrhető még ez a gazdalkodás; amely a főmérnök szörnyű építkezéseiben csucsosodik ki.

A már hírhedtté vált városi bérházakról van jelenleg szó; a melyben ugyan a mérnöki hivatalnak diszes helyisége van; de melyek évek óta 2% ot alig jövedelmeznek. Üresen áll a ház és a főmérnök, hogy jövedelmezőbbé tegye, újabb tervet termelt, a melynek a megvalósításába bele vitte a puhány fejű tanácsot is, a mely újabb pénzáldozatot szavazott meg a kitűnő ideára. Az üres bolthelyiségeket alakította át a „husáru csarnok”-nak. Nos hát ez aztán még az igazi építési botrány.

Mert az nem husáru csarnok, minden lehet, csak az nem. Állatsereglethez hasonlítanak ezek a ketreczek es a szegény husáru asszonyok, azok az áldozatok, a főmérnök és a tanács tönkretett áldozatai. Nagybbr igazságtalanságot mostanában nem követtek el, miut mikor a főmérnöktől hipnotizált tanács felrevezettelve, a Dégenfeld téri vassátrakból kitelepítette ezeket az asszonyokat. Mint a hering, úgy össze vannak zsúfolva ezekben a helyiségekben Mindenkinél kis kalitkája van. Nagyon kívánatos volna, ha a t. tanács néhány tagja ellátogatna oda, meggyőződhetnék, mennyire indokolt a mi felszólalásunk és mennyire okuk van azoknak a szerencsétlen családfentartóknak sírni, panaszkodni, elégedetlenkedni, kiket a főmérnök éjnek idején kergetett ki sátráikból, melyeknek bérösszegét ez év végéig megfizették és akiknek a főmérnök, mikor panaszkodtak előtte, hogy tönkre mennek, nem tudnak megélni, röviden azt felelte:

— Ha nem tudnak megélni, menjenek a szegényházba!

Szomorú dolog ez, mikor a város fizetett főtisztviselője az érdekeiben mélyen megsértett adófizetők panaszára ilyen feleletet ad. De ez különben nem is ide tartozik. Pár szóval elmondom, miért panaszkodnak azok az asszonyok.

Körülbelül negyvenötén vannak, kik borjú és libahus árulásból tartják fenn magukat, családjaikat s a csekély jövedelemből még a közterhekhez is járulnak.

Régi helyeikkel teljesen meg voltak elégedve s most — mert a főmérnök így akarta, átköltöztették őket a kalitkás rendszerű husáru csarnokba.

Itt ezeknek az asszonyoknak lehetetlen megélni. Helyiségeik, illetőleg mindeniknek kiszabott kalitkája oly szűk, kicsiny, hogy áruit nem tudja kirakni, az egész helyiség sötét, a nagy közönség nem juthat hozzájuk, mert oly szűk a kalitkák között elvezető ut is, hogy ha két vásárló megáll egyik kalitka

előtt, a harmadik már nem tud elmenni. Egymásra torlódnak a vásárlók, beleakad ruhájuk a kalitkákba, egymásba ütődnek.

Pompás helye lesz ez a husáru csarnok a zsebtolvajoknak. A közönség maga tartózkodik az odameneteltől, így meg epen ki van zárva az árulók megéltetése. A helyiségek sötétek és levegője alig van, a szegény asszonyok áruit most télen sem állanak egy napig sem, megromlik mindenféle hus; úgy hogy több áru válik hasznavehetetlenné, mint amennyit eladnak. Az árulók elvannak telve a legnagyobb keserűséggel, mert a főmérnök szeszélyéből mindnyájan tönkre jutnak.

Még egy másik nagy igazságtalanság is történt ezekkel az asszonyokkal. Régi helyeiken kifizették a bérösszeget az év végéig. Ott nem mnradhattak, ide ezekben a rossz, alkalmatlan helyiségek nevezett kalitkákba kényszerítették őket e hó elsején és anélkül hogy ezt az egyhavi bért beszámították volna, négy óra előre fizették ki velük az ötszörösen nagyobb bérösszeget, mint amilyet eddig fizettek.

Ilyen állapotok uralkodnak ebben a városban, melyet ezideig a bűnös rendszer bukott fejének tudtával egy klikk irányított, vezetett, természetesen a nagy közönség érdekei jutván így nagy árvaságra.

Ennek a klikk uralomnak műve ez a husáru csarnok is.

Ezek a szerencsétlen, megnyomorított asszonyok ugyan jogorvoslattal éltek már a tanácsnál, kérték régi helyeik visszaadását.

Nem tudjuk, mit fog a tanács határozni, figyelembe veszi-e a közterhekhez elég nagy mértékben hozzájáruló polgárasszonyok kérelmét; de mindenesetre elvárhatjuk a tanácstól, hogy ezuttal nem megy bele a főmérnök előterjesztésébe, ki mindenesetre ragaszkodni fog ahoz, hogy az asszonyok ott maradjanak és határozatával nem fogja azt beigazolni, hogy osztja a főmérnök gondolkodás módját, ki a panaszkodóknak röviden azt felelte:

— Ha nem tudnak megélni, menjenek a szegényházba.

No már az igaz, hogy így gazdalkodnak a város vagyonával, az óriási pótdadók által is tönkre nyomorított adózó polgárság is rövidesen mehet a szegény menházba.

Szemlélő.

Mindenkinek, aki lapunkra 1902. január hó 1-től előfizetni óhajt, ha azt a kiadóhivatalban személyesen vagy pedig levelező-lapon bejelenti, már mostantól fogva ingyen küldjük a lapot. Bejelentések a „Debreczen” kihordóinál is eszközölhetők. Előfizetési ár egy negyedévre 1 frt 25 kr.

NAPI HIREK.

Városi bizottsági tag választások.

A városi törvényhatósági bizottságban megürült három bizottsági tag helyét holnap, szerdán töltik be választás útján. A polgárságnak ezuttal ismét alkalma nyílik megmutatni, hogy független, a város érdekeit szívéből viselő városatyák akarják-e magukat képviseltetni, avagy olyanokkal, kik eszközei, bábjai voltak ezideig is a hatalomnak s a kik mindenkor hozzájárultak szavazataikkal ahoz a bü-

nős gazdálkodáshoz, mely e gazdag várost a tönk szélére juttatta s a kik elősegítették a 42 % os pótdadót. Minden érdektől független, a város érdekeit szem előtt tartó képviselő városatyákra van szükség, hogy a rendszertelen gazdálkodásnak elejét vegyék s olyanoknak kell a törvényhatóságban helyet foglalni, akik nem hajlanak meg az érdek hatalom előtt. Holnap alkalma lesz a polgárságnak bizonyítani, hogy ilyeneket akarnak-e városatyáknak. — A függetlenségi párt mindhárom kerületben állított jelöltet.

A piacz utcán a függetlenségi párt jelöltje **K. Tóth Sámuel**, városunk régi polgára; a Kossuth-utcán dr. **Varga Lajos** ügyvéd, és a varga utcán **Sámy Béla**; tehát olyan három független, derék polgártársunk, akik ha megválasztanak, a polgárság érdekét nem rendelik soha alá a magán érdeknek, mely a gazdag Debreczent anyagi válságokba sodorta. Gyakorolja tehát a választó polgárság holnap a jogát a választási urnánál, a jól felfogott közügy érdeke parancsolja ezt.

A hajduvármegyei főispán változás a hivatalos lapban.

A Budapesti Közlöny mai száma nevezetes hirt közöl, mely Hajduvármegye és Debreczen szabad királyi város polgárságát legközelebről érdeklí. A Tiszák-emberét, a 18 évig tartó polip-rendszer főbasáját bucsztatja el végérvényesen a derék hivatalos újság, mely egyidejűleg közli az új főispán kinevezését is. Ez örvendetes változásról ezeket írja a „B. K.:

A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére gróf **Degenfeld József**, Hajduvármegye és Debreczen sz. kir. város főispánját ezen állásától saját kérelmére felmentem és helyébe bizáky **Puky Gyula** ítélőtáblai nyugalmazott elnököt Hajduvármegye és Debreczen szab. kir. város főispánjává kinevezem.

Kelt Bécsben, 1901. évi decz. hó 15-én.

Ferencz József s. k.
Széll Kálmán s. k.

A vármegyei függetlenségi párt értekezlete.

A hajduvármegyei függetlenségi-párt intéző bizottsága népes értekezletet tartott tegnap délután az „Angol királynő” külön termében. A gyűlés nagy érdeklődés mellett folyt le Veszprémy István megyei függetlenségi pártelnök elnöklésével. Az intéző bizottsági tagok jelentése után számot vettek, hogy a megyebizottságnak hány tagját számíthatja hívének. A vármegyei függetlenségi-párt a számáránya bizonyítja és biztosítja, hogy a megyei függetlenségi elemek, ha összetartának, tiszteletet parancsoló erős ellenzéket képviselnek abban a vármegyei teremben, hol eddig majdnem — dobszóra adták ki a hivatalos parancsokat, határozatokat. Magáról az értekezlet egyéb a tisztújításra vonatkozó határozatairól lapunk vezetőcikkjében emlékezünk.

Sámy Béla város atya.

Csak is a Dobieczy saját és az emberei ügyességének köszönheti az egyenletlen szabadelvű párt, hogy Debreczen nem három független képviselőt küldött az országgyűlésre. A Varga-utcában egy város atya helye üresedésben lévén, pártunk Sámy Bélát jelölte, kinek megválasztása annál inkább bizonyos, mert oda át a másik pártnál, megint beleavatkoztak a klikkisták a választásba. A szabadelvűek zöme és a vasutasok Dereksy Pistát szerették volna, de jutalmazni kell az érdemet és az intező bizottság jegyzőjét Nagy Sándor ügyvédet jelölte a párt, egyben megkérték Dobieczyt, hogy a vasutasokat hajítsa a Nagy Sándor pártjához. (Egy része még mindig hajlítható, de a független érzelmeik, akik már tudják, hogy nem lesz semmi bántódásuk, ha nem a szabadelvű pártira szavaznak is, Sámy Béla adja szavazatukat.) Nagy Sándor lett tehát a hivatalosjelölt. E közben azonban lefuttak a főispánaks miután ő még mindig szerencsétlen akarja tönkre tenni városunkat, ingovány politikájával, városatyá akar lenni s megbizta a futárjait, hogy mondassák le Nagy Sándort a javára. Ámde Nagy Sándor nem a fajta politikus. Nem mondott le. Kétségbe esve rohantak az ev. ref. atyafiak a Nagy Sándor főpátrónusához Wolaffka püspökhöz, de még a Wolaffka beszéde sem hatotta meg a lemondásig Nagy Sándort. — Független polgárok! Tudjátok hogy az ilyen politikai köpenyforgatás ellenében mit kell tenni? Egy akarattal szívvvel lélekkel jelöltünk kell pártolni, a szavazásnál megjelenni, akkor biztosan **Sámy Béla** lesz a városatyá.

A kereszt.

Degenfeld József gróf nyugalmazott hajduvármegyei és Debreczen városi főispánt kitüntetés érte. 18 évi „buzgó szolgálatainak” jutalmául a Ferencz József lova v. rend közep keresztjét adományozta a távozó férfinak a király. Szerintünk a „nagykereszt” is megérdemelte volna, mert a cziviseknek és a hajduknak ugyis mindig súlyos „nagykeresztje” volt a főr, a ki mást már csakugyan elmehet Gráczba, pihenni babérjain a többi nyugalmazott osztárak kollegák körében.

A tanári kör gyűlése.

A tanári kör f. hó 14-én tartotta az iskolai évben harmadik rendes gyűlését, melyet az elnök és alelnök akadályoztatása miatt Sinka Sándor ev. ref. főgimn. igazgató vezetett. A gyűlésnek legfőbb tárgya dr. Horvay Róbert felolvasása volt, melyben szemlélt tartott a testi nevelés állapotáról a mult évi középiskolai értesítő alapján. Főképp a kötelező játékdélutánokkal foglalkozott, melyek már az összes állami iskolába behozattak és a melyekről a szakemberek, valamint általában a közönség kedvezően nyilatkoznak; éppen azért sajnálja, hogy ez új intézmény nem honosult még meg minden középiskolában és hogy a játszó tanulóknak nem áll megfelelő játékszer rendelkezésükre.

Az előadó ismertette ezután a középiskolában fennálló torna-, vivó-köröket, melyek mind igen jó szolgálatot tesznek a testi nevelés ügyének. A gyűlés érdeklődéssel hallgatta a tanulságos adatokat és elismerő köszönetet nyilvánított az előadónak. A körbe aj tagul belépett Szeremley Béla ev. ref. tanár.

Gyilkosság Derecskén.

A szomszédos Derecske községben gyilkosság történt. Lőrén Lajos egy parasztagazda

16 éves fia azért mert Póti Ferencz muzsikusz cigány az által, hogy nem játszott neki, megszegyenitve érezte magát, tegnap mikor Póti, Lőrén háza előtt elment, a kapuban álló Lőrén Lajos Póti Ferenczet hátulról fejbe verte, majd mikor elszédült, baltát ragadott s fejét két ütessel széthasította. A fiatal gyilkost a csendőrök elfogták.

Egy tisztelgés!

Vettük az alábbi sorokat, melyet azon megjegyzéssel közlünk, hogy esetleges magyarázatnak is helyt adunk;

A napokban egy röpke hírekszevel lepte meg a debreczeni iparosokat egy helybeli napilap: ugyanis a debreczeni ipartestület küldöttsége tisztelgett városunk III. kerületének képviselője Dobieczy Sándor urnál Tóth Kálmán elnök vezetésével. Meglepő ránk iparosokra azért ez a hír, mert a legutóbbi ipartestületi előjárásági ülésen ezen tisztelgésre senkisémet tett indítványt, még az elnök sem, mily módon tisztelgés tehát a t. küldöttség Dobieczy ur előtt az iparosok nevében? Ki hatalmazta fel az urakat arra? Elismerem ezen udvariassági tényben nincs megróvni való, de a forma, a melyben ezen tisztelgés történt, megróvandó! Mindnyájan tudjuk, elismerjük, sőt feltétlen köszönettel adozunk Dobieczy ur eddigi buzgalmaért és fáradságáért, melyet az iparosok ügyét felkarolta, éppen ezért a tisztelgést más formában kellett volna az elnöknek eszközölni. Ugyanis szerintem, a testület elnöke csak akkor tisztelgés az iparosok és testület nevében, ha arra a testület előjárásága pártkülömbőség nélkül felhatalmazza, a küldöttséget annak kell megválasztani — és nem magának az elnöknek! Így az egész tisztelgésnek politikai ize volt. A tisztelgésnek, szerintem, erkölcsi értéke és nyomatéka ezen kivételben nem volt, pedig az ünnepezt ezt a figyelmet megérdemelte volna, megérdemelte volna sokkal méltóbb formában. Én nem magyarázhatom az elnök eljárását másnak, minthogy a tisztelgést a vasúti tisztviselők bankettjén vagy azelőtt mint vasúti egyenruha szállító tette, nem pedig mint testületi elnök, ha ezt nem ismeri el, akkor mint jó párt „katona” tette már pedig az összes iparosok nevében eljárni nem megengedhető vállalkozás. Bér mennyire tiszteljük Dobieczy urat, mint liberális embert, de azért mindnyájan nem sorakozunk az ő zászlója alá, tudom jól, Dobieczy ur ezt nem is kívánja és nem is kívánta, hogy a tisztelgésnek bárki is ilyen színezetet adjon. Tóth Kálmán elnök urnak ezen politikailag jól kiszínezett tisztelgése, nem más mint tüntetés az összes iparosok egy részének az elve ellen, a mely tisztelgés leple alól kilátszik a löblés, a mely tisztelgés az urak önhatalmulag oty nagyon? Dobieczy ur itt marad Debreczenben, tehát méltóbb formát lehetett volna a tisztelgésnek adni? Még azt vagyok bátor az elnök úrtól kérdezni, hogy miért kezdte a III. kerület képviselőjénél? miért nem az I-ő kerületnél? Azokat nem érdemes felkérni az iparosok pártolására? hát az is politika az elnök szemében? Ha már annyira tisztelgésnek van a tisztelt elnök urnak, a mit csak helyeselni tudok, remélem városunk többi képviselőinél is teszi majd tisztelgését; Thaly Kálmán és Bakonyi Samu urak szinte nem hagyják el Debreczen iparosait. Ha ezt megteszi a tisztelt elnök ur, akkor elhiszem én — és elhiszik az összes iparosok, hogy önzetlenül, pártpolitikai színezet nélkül voltak az urak tisztelgési Dobieczy urnál az ipar é r d e k é b e n. — Ha ezt nem teszi az elnök ur, akkor fényesebb tanujelét ezen tenykedésével nem adhatja annak a jól kifundált pártpolitikának, melynek a csiráját már sokszor igyekezett

Debrecen 1901
247. 01

az iparrestületbe bevinni, melyet minden kínálokzó alkalomkor siet az iparosok nyakába akasztani, csak hogy kiérdemlje a jól végzett munkáért a jól szervezett iparrestületért felsőbb helyen a magas dícséretet. Ez az a bizonyos „lóláb!“ Kíváncsi vagyok lesz-e az iparrestület derék iparosai között olyan ember, a ki az elnök ezen önhatalmu eljárását szóvá fogja tenni?

Omikron.

Elítelt gyilkos.

A debreczeni kir. törzényszék mint esküdthíroság tegnap mondott ítéletet öt napi tárgyalás után Nagy János bűnügyében, kit azzal vádoltak, hogy nagyanyját megölte. Udvarhelyi Dezső dr. kir. alügyész tartalmas vádbeszédben a vádlott bűnösségét bizonyította s kérte az esküdteket, mondják ki bűnösnek. Kardos Samu dr. háromórát tartó szép s jogi érvekkel bővelkedő vádbeszédben a vádlott ártatlanságát bizonyította, hangsúlyozva, hogy nem lehet a bűnösséget megállapítani s védenze felmentését kérte. Az esküdtek bűnösnek mondták ki Nagy Jánost s a törzényszék ennek alapján 15 évi fegyházra ítélte. A védő semmisségi panaszt jelentett be.

Halálozás.

Néhai Uszó Mihály férfiszabó mester 62 éves korában vasárnap délben meghalt. Temetése 17-én délután két órakor lesz az ev. ref. egyház szertartás szerint Morgó utca 8 sz. háztól és a nagytemplomban tartandó rövid ima után a Hatvan utcai temetőben helyezik örök nyugalomra.

Dalestély.

A Petőri-dalkör f. hó 28-án este a Bika szálloda dísztermében dalestélyt rendez. Ez alkalommal a dalkör válogatott műsorral fog fellépni, mely a legszebb népdalokból áll. Nem első, hogy a Petőfi-dalkör az általa rendezett dalestélyt a legsikerültebb mulatságok egyikévé emeli, úgy, hogy aki e mulatságon részt vesz, a legszebb emlékekkel gondol vissza a Petőfi dalkör által rendezett dalestélyre.

Előre haladt idény miatt rendkívüli árak Rózsa Lajosnál.

Ha nagy gondtól akar megszabadulni,

hogy mit vegyen karácsonyi és újévi ajándéknak férfiak részére, tekintse meg a „Bika-szálloda“ épületében levő **tajték áru kereskedés. dohányzó eszköz különlegességeit** hol csodálatra méltó olcsó árban és **rendkívül nagy választékban** minden elgondolható dohányzó eszközök kaphatók.

A debreczeni „Hortobágy“ gőzmalom **Aufricht Alajos és Vilmos városi lisztraktára Csapó utca 4. szám Takarékos és Hitelintézet bérházában megnyílt.**

Távirat.

Makai Zsigmond mandátuma.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

Budapest, decz. 17.

A kir. kuria ma tárgyalta a székely képviselő Makai Zsigmond mandátuma ellen beadott petíciót. A kuria a petíciót **elutasította.**

IRODALOM.

Legújabb könyvek.

(Kaphatók a debreczeni **László Albert és társa** könyvtárus házában.)

A karácsonyi könyvpiacon legújabb termékeivel, irodalmi becsü és diszkiállítású művekkel találkozunk a **László Albert és társa** debreczeni könyvtárus üzletében. — A válogatott műveknek és diszkiállítású egész sorozata áll az olvasó közönség rendelkezésére. Röviden felelmitjük, ajánljuk az alábbi legújabb könyveket.

Endrődy Sándor „Isten felé“, díszes költemény kötet. Az Athenoum kiadása. — 242 oldal. E fohászok méltán növelik a jeles magyar költő, a kurucz daloskönyv ünnepeit szerzőjének költői érdemét. — Ára 6 korona.

Czóbel Minka, az Orczy-unoka, egyik legnépszerűbb, borongós lelkű költőnőnk „Kakuk-füvek“ cím alatt bocsátott közre költemény kötetet. A kötetet **Endrődy Sándor** állította össze a költőnő 10 évi alkotásainak a becsesebbjei közül. Az Athenoum adta ki. Ára 6 korona. Halás szórakozás megismeri ezt a költőnőt.

Donászy Ferencz az ifjuság kedvelt írója „Szigetvár és Eger hősei“ könyvében a törökhódítás viharos korszakát mutatja be oly érdekesen, apanyi ösmerettel és írói elevenséggel, hogy a hosszú téli esték kellemes és hasznos töltésére pompásan bevalik ez az olvasmány. Gyönyörű díszes a kiállítás és sikerült illusztrációk is ékesítik. Ára 7 korona.

Mátyás király emlékkönyvét szinte az Athenoum adta ki, hazafias írók, avatott történelemszerek gazdag adatokkal járultak az igazságos Mátyás király korának a felelevenítéséhez. — A közönség szórakozás közben ösmeri meg a hatalmas magyar király korát. Pompás műmellékletekés rajzok díszítik. E nagyobb szabású műnek az ára 24 kor.

Herczeg Ferencz „Pogányok“ című köteté vaskos kötet, mintegy 333 oldalra terjed. — A divatos író, a Gyurkovics-lányok népszerű komendálója ezen regényében az ősmagyar korból regél. Dícsérni lehet, hogy ilyen tárgyat választott. Singer és Wolfner adta ki. Hét korona a kötet ára.

Tábori Róbert egyik legszaporább író. Már egész könyvtárt szerkesztett össze a serdültébb ifjuságnak. „Déliabok“ kötetét rajzok díszítik. Bevezetesként fél magyar, fél Ausztráliai kalandos történet ébreszti fel az ifju olvasók érdeklődését. A kötet ára 2 kor. 50 fill.

A „Szélvész kisasszony“, a serdültébb lányok számára Tutsek Anna, az ösmert író írta, Singer és Wolfner adta ki. Kedves karácsonyi ajándék. Ára 2 kor. 50 fillér.

„Magyarország nagyasszonyairól“ **Kemechey Jenő** írt. A lányoknak írta. Kemechey magyar szívű író, tehát most is eltalálta a hangot, mellyel a magyar lányokhoz kell szólani. A kötet ára 2 korona 50 fillér. Singer és Wolfner adta ki.

Singer és Wolfner adta ki „A szurtos királyfit“ is. Ez ifjusági regénynek **Kabos Ede** az írója. A mű ára 2 kor 50 fillér.

Singer és Wolfner kiadásait szokta gazdagítani **Pósa Lajos**, **Hermaan Ottóné**, **Geguss Ida**, **Kiss Áron**, a kik egész kiskönyvtár, verses, meséskötettel lepik meg ezen karácsonyra is a gyermekvilágot. Ezen művekből is sok sikerült mű van, mint újdonság, a karácsonyi könyves polcon.

A bur földi életet, melyre a közfigyelmet a burok csodás szabadságharcza hívta fel **Gauss Viktor** ösmerteti, a németből átdolgozott „A burok földjén“ című ifjusági elbeszélésben. Az érdekesítő művet Singer és Wolfner adta ki. Ára 2 korona 50 fillér.

No de az **Abonyi Árpád** „Három vitéz magyar baka, meg egy káplár kalandjai“ című munka meg igazi remeke a zamatos magyar ifjusági irodalomnak. Nem aféle tuczat, szedett vedett munka, hanem becsületes magyar alkotás, mely az ifjuság képzeletét lekötöti és beavatja a bosnyákföldi harezos magyar baka életébe. Igazi eposz ez a magyar bakáról, a mely minden válságok között feltalálja magát. Singer és Wolfner adta ki. Ára 6 kor. 40 fill.; de annál jóval többet ér. A jeles székely írónak igazi magyar lelkű alkotása.

Méltán sorolható a legsikerültebb ifjusági művek közé a kiváló író és költő **Benedek Elek** fiatal leányok számára írt regénye is. A diszkötésű, elegáns külsejű regény **Uzoni Margit** a Singer és Wolfner könyves házából került a piacra. Ez a mű ösmerést szerez, mind a költői lelkű íróknak, mind a választékos ízlésű kiadóknak. Ára 6 kor. 40 fillér.

Paulus.

SZINHÁZ.

Pillangó kisasszony.

Az amerikai **Belasco** japáni darabja első előadásban került a közönség elé vasárnap este. Két felvonás az egész, azért előzőleg egy operettnek nevezett szellemtelen ürességekkel két felvonásra kinyújtott poszt kellett átszenvednünk. Ha a színházi igazgatóságnak az volt a célja, hogy ennek az ürességgel szembe állítva **Belasco** darabjának tartalmasságát, az ellentét által fokozza az utóbbi hatását, úgy a célját kélelesen elérte. De annyit legább megtehetne, hogy a **Pillangó kisasszony** adatná elsőnek, hgy aki nem akarja végig szen-

3 frt 65 krig, valamint állandóan a legújabb fekete, fehér és színes „Henneberg selymek“ 65 krtól 14 frt 65 krig -- méterenként -- sima, sávós, kockázott, mintázott damastok stb.

Menyasszony selyem	65 krtól	—	14 frt 65 krig
Selyem-damaszt	65	—	14 „ 65 „
Selyem-kelmék öltönyöknek 8 frt	65	—	42 „ 75 „
Selyem-foulard nyomtatással	65	—	3 „ 65 „
Bájl-selyem	60	—	14 „ 65 „
Selyem-grenadia	80	—	7 „ 65 „

méterenként **portó és adómentesen a hához.** Minták postafordultával. Schweizba kétszeres levélpostá.

G. Henneberg, selyem gyáros, Zürich

[cs. és kir. udvari szállító.]

Foulard selyem 65 krtól

vedni a Tiz leány és egy férj sem ósdi viczeit és semmit mondó zenéjét, az idejekorán távozhasson. Így a karzat publikuma is megkapja a magáét s a könnyesebb izlésű közönség sem kényszerül a két fölönás ürességétől kifáradva élvezni a Belasco szín-művét.

A darab maga is érdekes, de még érdekesebb a főszerep, mely minthacsak két külön személynek írták volna, egy primadonna és egy drámai hősnő szerepének nehézségeit egyesíti magában.

Pesten Pálmai Ilka játszotta fényes sikerrel, primadonna létére drámai szerep-körben ragyogtatta istenad a tehetségét. Nos hát ezt a bravurt akarta utána csinálni a debreczeni közönség kedvence, Komlósi Emma. Őszintén szólva, feltettük a kisasszonyt, hogy temperamentuma, egyénisége, mely egészen más szerepkörre utalja, felül talál kerekedni és a Mimóza lelkű naiv gé-sából könnyüvéru japáni asszonykát talál formálni s a szomorú vég sehogyssem fog harmonizálni a főszerep alakításával.

Mi eddig a japáni gesát u y szoktuk meg a színpadon, mint valami ügyes játékszert, kedves pici babát; játszanak vele, aztán aki beléunt, adja tovább. Csakhogy ezt a játékot a gesa sem veszi komolyan. Tréfál, dalol, nevet ép oly kedvvel, mint előbb, csupan a gazdája változott. Az új férjet ép oly kedves egyszerűséggel szolgálja, mint az előbbit, hogy is vé: né komolyan a dolgot, mikor tudja, hogy ez a gesa sorsa.

Belasco nem ilyennek láttatja a gesát, s a darab szinte megdöbbsent. Hatha mégis van szív abban a japáni babában, hatha nem veszi olyan könnyen a szerelmet, mint ti hiszitek önző európaiak, hatha az a témérdek játékszer, hübb, olesőbb, igazabb, mint a ti nőitek? A szegény kis gesát mutatja be, aki vár, aki hisz az ő kedvesében, amely mokaes hittal csak az ily egyszerű, harmattiszta lélek hihet, aztán egyszer megtudja, hogy ő csak játékszere volt az idegen katonának, egy eldobott virág amit föl nem vesz többé az, aki eldobta. S meghalt a kis japáni lány, mert nem bírja el a rettenetes csalódást, hogy játéknak nézték, pedig nem az, hanem szerelmes nő, akinek nem kell az élet többé, ha nem oszthatja meg az ő imádott kedvesével.

Ez a darab meseje s egyszersmind alapgondolata. Azaz jobban mondva meseje nincs is, csak egy jellemkép az egész. A japáni nő képe, de más színnel, új fölfo-gással festve. Ha a megszokott exotikus környezetben azt az új szint meg tudja adni Komlóssy Emma, úgy színpadi sikerének számát újjal szaporítja.

És sikerült neki. Az első felvonásban ugyan a közönség nehezen szokott bele, hogy ilyen új köntösben lássa Komlóssyt, a miben része lehetett annak is, hogy ének-közben csengő szép hangja kissé fátyolo-zott a szavaló részletekben, aztán meg lá-szott rajta, hogy ezt a szerepet nagyon jól akarja megjátszani, s talán azért senirozta tulzott idegességgel a gesa türelmetlen vá-rakozását. De már a felvonás végén az al-

tató dallal teljesen meghódította a közönséget. A második felvonás legnehezebb részét pedig, mikor megtudva a valót, készül a halálra s a meghalás jelenetét minden hatásvadászat nélkül oly megható egyszerűséggel játszotta, hogy könnyeket csalt a nézők szemébe. Ezzel a jelenettel bebizonyította, hogy ha nem lenne kiváló operett primadonna, lehetne szintoly kiváló drámai színésznő.

A többi szerepek jelentéktelenek. A remek prólógust Szabó Irma szavalta a szövegnek megfelelő kedves egyszerűséggel.

(—s—c)

Faust.

Szombaton csaknem üres ház előtt került színpadra Goethe nagy drámai költeménye. Üres ház előtt, mintha a közönség ir-tóznék a lét kérdésevel foglalkozó nagy gondolatoktól. Pedig ma ez tartja elfoglalva az elméket, hanem az emberek legalább a színházban mulatni, felejtetni kívánnak. Azt hisszük, ezért nincs közönsége a komoly drámának, s ezért nézi zsufolt ház az operetteket és Zazákat. De maguk a színészek is fázna a komolyságtól. Erre vall a Faust előadása is. Mert gyarlóbb, fogyatékosabb előadást alig lehet látni Bagoson is. Nem is említve, hogy a darabnak majd felét kihagyták, maga az előadás inkább szavalási gyarló gyakorlat volt nagyrésztben, mint előadás. Dóczy gyönyörű verseit ősz szétörték a szerep nem tudással és a lezkefelmondáshoz hasonló recitációval. — Csak Szabados a Mefisztó szerepében és Szabó Irma a Gretchenében mutattak valamit. Szabados, a társulat egyetlen elfogadható drámai színésze kivált most is a többi közzül tudásával, alakító képességével. Kár, hogy ez intelligens színésznek erősebb organuma nincs. Szabó Irma az utolsó nagy jelenetben remekelt. Barta is jó volt a Bálint kis szerepében. Ellenben Odry össze-törte a Faust alakját. — Ilyen előadással nem lehet a komoly drámának közönséget teremteni. Ajánljuk, hogy ne fogjanak ilyen darab előadásához komoly készület nélkül.

A.

Szerkesztői üzenetek.

Jurista. A Jurátus-ra való elkeresztelés egyszerű sajtó hiba, elnézés volt, ezikkeire és magyarázataira pedig úgy a belügyimi niszternek szösz szerint közölt rendelete, mint a Kovács József köztörvényhatósági bizott-sági tag és társai által a közgyűléshez benyújtott indítvány, melyet lapunkban szinte szösz szerint közöltünk, megadják a választ.

Kató József. A „Szitakötők”-ről írott kedves költeményét közölte A Természet. A lapszámot, melyben a cikk megjelent, félretettük.

Nyilttér.

Egy budapesti nagy szerszám és vasalás üzlet

ügyes, szakképzett, jellemes és megbízható keresztény

üzletvezetőt

keres. Kivántatik a szerszám és vasalás szakmában való teljes jártasság, megnyerő külső, irodai képzettség és a magyar és német nyelv tökéletes bírása. Ajánlatok az életkor, családi állapot és az eddigi működések pontos megjelölésével „W. L. 8508.” jelige alatt **Haasenstein és Vogler** (Jaulus és Társa) hirdetési irodájához BUDAPEST intézendők.

Óriási választék

== ablak függönyökben ==

gyapju, Tüll, guipur kivitelben
ablakonként 1 frt 60 krtól
kezdve.

Gobelin szövött képekben

Damast, pelüche, posztó,
asztal és ágyterítőkben
1 frt 75 krajczártól feljebb.

Kardos László

Kossuth-utcza i üzletében.

Eladó gőzmalom. A kaba

határon, a vasut mellett, egy teljesen jó karban levő szélmalom, disznó hizlaldával, hozzávaló 3 köblös földdel szabad kézből, jutányos árban eladó. Értekezhetni Sary Mátyás birtokosnál Kabán.

A debreczeni kerületi betegségélyző pénztárnál egy **pénzbeszedői** áll-
ujab
rendszeresítettven felhivatnak az erre pályázni kívánók, hogy írásbeli ajánlataikat f. hó 20-ig Berger Jenő igazgatósági elnökhöz Széchenyi u. 21 sz. a. adják be. alkalmaztatás esetén 300 kor. biztosíték teendő le.

Neuländer férfi szabó Debreczen

BIEDERMANN palota, első emelet, baloldali lépcső.

Karácsonyi és ujévi ajándéku

alkalmas
Peluche, selyem, bőr és papir
dizsmüczikkeket,
női kézimunkák
összeállítását és felszerelését,
A közelgő bálai időnyre
**tánczrendeket és
rendező jelvényeket**
a legújabb ízlés szerinti kivitelben, jutányos
áron készít

DÁVIDHÁZY KÁLMÁN
könyvkötő és díszműves Püvészkert-u. 9.
Tervezetek és utbaigazítások bármikor
szívesen adatnak.

Nagy választék szövet és csipke függönyökben.

**Megkezdődött a feltűnést keltő
karácsonyi vásár!**

Tiszta gyapju Ruhaszövetek . . . . . Mtre —.32 krtól
Óriási Selyem Occasió . . . . . „ —.48 krtól
Jó mosó Barchetek . . . . . „ —.19 krtól

Gyönyörű ajándék cikkek:

Selyem sálak, Csipkekendők, Selyemkendők, Zsabók, Collierek,
Boak, Diszkötők, Férfi és női Nyakkendők, Selyem Blouzok,
Női kézimunkák

nagy választékban
Bosznay J. és Társa
Debreczen, Kossuth-utcza.

Nagy szőnyeg és Linoleum raktár.

**Karácsonyi és ujévi
hasznos
ajándéktárgyakat**

üveg porcellán, majolica, china ezüst és
bronz különlegességeket, valamint mindezen
szakmába vago cikket a legnagyobb vá-
lasztékban a legjutányosabb árak mellett ajánl

KASZANYITZKY ENDRE

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiis-
meretesen teljesítenek.

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

- Karácsonyfa díszítések
- Karácsonyfa czukorkák
- Karácsonyi teasütemények
- Karácsonyi desszertek
- Remek dió és mogyoró
- Friss mák és akácsméz
- Finom likőrök, puncs
- Legjobb teák és rumok
- Asztali, Peccsenye és Csemege borok
- Halak s mindennemű csemegék

legjobb s legfrissebb minőségben kaphatók

Kontsek Gézánál

Kossuth utca.

**A Debreczeni Kölcsönös Segélyző Egylet
mint Szövetkezet**

1902-ik évi január hó 1-én nyitja meg XIX-ik évtársulatát.

A szövetkezetnek 7500 tagja van, kik 11.000 törzsbetét könyvre 72.000
törzsbetétet fizetnek.

Egy törzsbetét heti 40 fillér (20 kr) befizetésre kötelez.

Törzsbetét tőkének 4 1/2 millió koronát tesz ki.

Ezen törzsbetét tőkéből tagjaink közt elhelyeztünk:

1. Előleg kölcsönöket — kezes nélkül — a befizetett tőke 1/10 erejéig.
2. Kezességi kölcsönöket egy vagy két elfogadható kezes mellett.
3. Lezálog- és zálog-kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés vagy
érték papírok leköltése mellett.

Ezen kölcsönök hat év alatt a heti befizetésekkel törlesztendők. Tehát
mindenki — kellő biztosíték mellett — oly kölcsönre tarthat igényt, mennyit
befizetésével hat év alatt törleszteni képes.

A hat év elteltével az évtársulat felszámol és minden tag a befizetett
összegeen kívül a hat év alatt összegyűlt haszon eredményét is megkapja.

1900 ban minden 40 filléres betét után 149 korona 34 fillért fizettünk
ki, mely haszoneredmény kamatos-kamat számításával is, a befizetett összeg
6% ának megfelel.

A ki azonban tartozását előbb visszafizeti vagy változott körülményeinél
fogva összes törzsbeteteivel, vagy azok egy részével kilépni óhajt, vagyis a
további befizetéseit beszüntetni hajlja, törzsbeteteit fölmondhatja és az
elszámoláskor az alapszabályok 17. és 18. §§-ai szerint befizetett összege
után 4% kamatot kap.

A tagok fölvétele és új törzsbetét könyvecskék kiadása mindennap a
hivatalos helyiségben történik.

Kossuth-utcza (Zádor-ház) 11. szám.

HRABÉCZY ANTAL

ruhafestő és tisztító intézete

Debreczen, Széchenyi-utcza 42-ik sz.

Mindenféle ruhák, függönyök, szőnyegek stb. kifogástalanul

festetnek és tisztítottatnak.

Bejárat az utczáról.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társai utódai cégénél

Kistemplom bazár

a karácsonyi idényre

rendkívüli olcsó áron kaphatók

Asztalneműek, vásznak, zsebkendők, nyakkendők, gallér és kézelők, harisnyák, kész fehérneműek, színes alsó szoknyák, mosó velez, francia flanel

Női ruhaszövetek.

Fekete és színes selyem. Mosó bársony. Szőnyegek. Takarók és pokréczok.

Geréby Fülöp utódai cég

DEBRECZEN, Piacz-utca.

Ajánlja legtisztábban kezelt fűszerárut s kávé különlegességeit.

Nagy választék legkiválóbb minőségű valódi **Jamaikai Rumok**, francia és magyar **Cognacok**, **Likörök** és **borokban**. Elősmert kitűnő chinai és orosz **Karaván teák**. **Teasütemények**. Suchard-féle svájci s fiumei **Csokoládék**. Rendkívül változatos salon és csemege **Bonbonok** s ajándéknak alkalmas remek **Bonbonierek**. **Pástétomok**. **Conservék**. Olajba rakott, páczolt és kocsonyázott **Halneműek**, **Csemege sajtok** stb.

Jutányos árak, pontos kiszolgálás!

Az 1895 évi caira s az 1896. é. londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel és arany éremmel kitüntette.

Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer a

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatású köszvény, csusz, rheuma, ischiás stb. ellen.

Hatása meglepő, a mennyiben gyakran még a legidültebb köszvény, csusz tájalmakat is már néhányszori bedörzsölésnél teljesen megszüntette.

Egy üveg ára használati utasítással 1 kor., eősebb 2 k. 40 fl.

Szegfü crème szepő, májfolt, miteser s az arcz és kéz-bőr mindennemű tisztatlanságai ellen. Főuri körökben is előszeretettel használva. Ara 1 kor.

Szegfü poudér a teinek üdeséget s finomságot kölcsönöz. Fehér, rózsaszín s crème színben. Egy doboz 1 k.

Szegfü fogpor a fogak s foghus ép. ségben tartására. — A száját dezinficiálja, a fogaknak vakító fényt kölcsönöz. Egy doboz 80 fillér, fogkefe 1 kor.

Szegfü szappan a legfinomabb tolett szappan, kiváló kellemes illattal. Egy db 80 fil.

Haj elixír a haj hullás, kopaszodás, fejkorpa s haj kikopás biztos meggátlására szolgál. Egy üveg 3 kor.

Kapható csaknem az összes gyógyszerárakban.

Postán utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

WIDDER GYULA

gyógyszerész, Sátoraljanhely.

Főraktárak Budapestén Török József gyógyszerárakban. Király-u. 12 és az Egger-féle „Nádor gyógyszerár”-ban Váci-körut 17. Helybeli raktárak: Mihalovits Jenő, dr Rothschnek V. Emil és Tóth Béla gyógyszerész uraknál.

Leszállított árak!

Leltározás alkalmából december hó folyamán a raktáron levő

Női ruhaszöveteket

színes selymeket, mosó velezeket, atlas satin és batisztokat, haraszt-kendőket, valamint

szőnyegeket, függönyöket

tetemesen leszállított áron árúsítjuk el.

SZABÓ LAJOS FIAI
Debreczen, Rózsatér.

Több ezer darab maradék női ruhaszövetekből feltűnő olcsó áron. 7 méter egy ruhának való női divatszövet 1 frt 75 kr.

Alapított 1885 ben.

KOHN HENRIK

fűszerkereskedőnél

Debreczen, gr. Dégenfeld-tér 7 sz.
legolcsóbban

kapható:

Mazsola 1 kg. 44 krtól 72 krig.
Szilvaiz (lekvár) 1 kg. 28 kr.
Hurkába való rizs 12 krtól 20 krig. 2 db. szép citrom vagy narancs 3 kr. Szilva, dió, mogyoró, datolya, csemege czukorka. Legjobb kalácsnak való

liszt.

Naponta kétszer friss élesztő.

Legszebb karácsonyi ajándék.

Lovag Chyínszki György

fényképész műterem.

legmagasabb helyről többször

kittüntetve.

OOO

fényképek, platin nagytások.

OOO

Olaj és Aquarel festmények

előkelő kivitelben

Legszebb karácsonyi ajándék

Süket ön?

Uj találmányunkkal a sükettség és néhez hallás minden neme gyógyítható: süketen születettek gyógyíthatatlanok. Fülzugás azonnal megszűnik. Irjátok le eseteteket? Díjmentes megvizsgálás és felvilágosítás. Mindenki csekély költségűl otthon gyógyíthatja magát. **Internationale Ohrenheilanstalt, 96 La Salle Ave, Chicago, Ill.**